WYDANIE WIECZORNE.

„GŁOS NARODU" Wychodzi dwa razy dziennie. Cena 4 halerze. Wychodzi dwa razy dziennie. „GŁOS NARODU"

Wychodzi dwa razy dziennie o godz. 12-ej w południe i o godzinie 6-tej wieczorem.

PRENUMERATA wynosi w Krakowie: miesięcznie 2 kor., kwartalnie kor. 6; za jednorazowe zanoszenie do domu dopłaca się 40 hal., za dwurazowe 60 hal.

Na prowincji: miesięcznie kor. 2 hal. 70, kwartalnie kor 8. W państwie Niemieckiem kwartalnie kor. 10 w innych państwach: kwartalnie kor. 12, Za jednorazową wysyłkę dziennie dopłaci się 60 hal. miesięcznie. Zmiana adresu: 40 hal.

GŁOS NARODU

Dziennik założony w r. 1892 przez JÓZEFA BOGOŚZA.

Redaktor naczelny: Dr. Antoni Beaupre.

Osobna prenumerata na wydanie wiecz. wynosi miesięcznie w miejscu z odnoszeniem do domu 1 koronę.

Numer połudn. 10 ha wieczorny 4 hal Listy pieniężne przek.azy na prenumeratę i inseraty. franco do Administracji „Głosu Narodu". Prenumeratę oprócz upoważnionych agencyj przyjmuje każdy urząd pocztowy w obrębie Monarchji i w państwie niemieckiem — Reklamacje niezapieczętowane nie podlegają opłacie pocztowej. — Rękopisy Redakcya nie zwraca. Adres Red.: Ul. św Krzyża l. 7. Adres tel. „Głosu Narodu" Kraków, Tel. Nr. 190.

Nr 581. Kraków, sobota 21 grudnia 1907 r. ROK XV.

KRONIKA.

PRECZ Z TOWAREM PRUSKIM!
KUPUJCIE TYLKO U CHRZEŚCIJAN!

Kraków 20, grudnia.

— **Komitet wykonawczy** gazowo-elektryczny na posiedzeniu w dniu 16 b. m. przyznał w myśl wniosku magistratu, roboty około domu dla urzędników Gazowni proponowanym oferentom z tem ograniczeniem, że roboty malarskie i instalacja wodociągowa będą oddane później za osobną uchwałą.

Niezdolnemu do dalszej pracy z powodu choroby, lampiarzowi gazowni Sebastjanowi Czernikowi, przyznano zaopatrzenie.

— **W kole artystyczno-literackiem** i klubie prawników odbędzie się we wtorek dnia 24-go b. m. o godzinie 12-tej w południe tradycyjny opłatek, na który wydział zaprasza p. p. członków. Zapisywać można się u kursora.

— **Resursa Urzędnicza** urządza w wigilję Bożego Narodzenia t. j. we wtorek dnia 24 b. m. uroczystość „wspólnego opłatka". Początek o godzinie wpół do 1 popołudniu.

We wtorek dnia 31-go grudnia b. m. odbędzie się w Resursie wielka zabawa taneczna „na św. Sylwestra.

— **Z Klubu pocztowego.** Zwyczaj. walne Zgrom. Klubu urzęd. poczt. i telegr. odbędzie się w sobotę d. 4 stycz. 1908 o godz. 7 wiecz. w lokalu klubu Porządek dzienny: Odczytanie i przyjęcie protok. z ostat. Wal. Zgrom., sprawozdanie z czynności wydziału za r. 1907, wnioski, wybór prezesa. wybór uzupeł. człon. wydziału: 7 człon. na 2 lata, 1 człon. na 1 rok, wybór 3 człon. komisji kontr. na r. 1908.

— **Pokątna loterja.** Żydzi aresztowani w Krakowie pod zarzutem fałszerstwa loteryjnego, uprawiali od wielu lat w Królestwie Polskiem, obok loterji klasycznej rządowej loterję prywatną, która im przynosiła około 500,000 rubli rocznego dochodu.

Losy sprzedawano po tej samej cenie co loterji rządowej i wygrane były te same i też same numera wygrywały.

Żydzi pobierając cenę losu taką jak za rządowe, a oprócz tego należność wpisową i 15 do 16 proc. od wygranej, a nadto procent 1 do 3 od wcześniejszej wypłaty wygranej, zarabiali tym sposobem około 25 procent, nie ponosząc kosztów na utrzymanie urzędu loteryjnego, kosztów ciągnienia, drukowania listy ciągnień, bo to wszystko za nich robił urząd loteryjny, a oni czysty zysk co rocznie chowali do kieszeni. Ponieważ manipulacja ta istnieje już ze 20 lat, więc tym sposobem sprytni żydzi zarobili już około 5 miljonów rubli, a to dzięki temu, że urząd loteryjny w Królestwie Polskiem od lat 30-tu nie podniósł liczby losów loterji klasycznej, których zawsze brak, i brak ten żydzi umieli wyzyskać na swoją korzyść.

Losy do tej pokątnej loterji w języku niemieckim drukowano w drukarni Deutscherów w Podgórzu.

Śledztwo w tej sprawie objął sędzia śledczy dr. Jendl.

— **Kronika policyjna.** W kościele księży Misjonarzy na Kleparzu przytrzymano wczoraj 14 letniego Rudolfa Czubę, złodzieja kieszonkowego, który Antoniemu Bubakowi wieśniakowi z Królestwa, z kieszeni kożucha wyciągnął 5 rubli i przepustkę. Skradzione przedmioty przed przyaresztowaniem zdążył złodziej oddać swemu towarzyszowi.

— **Hiszpańskie spadki.** Znowu grasują w Galicji. P. Stanisław Bartel, otrzymał z Madrytu list. aby się zgłosił po spadek wynoszący 1,200,000 franków! P. Bartel list złożył w urzędzie policyjnym.

Powszechne wykłady uniwersyteckie na prowincyi.

Mielec. Prof. Uniw. dr. Wiktor Czermak: Rok 1846 w Galicji (w sali kasynowej, godz. 4).

Oświęcim. Prof. Jan Magiera: Wierzenia ludowe a poezja (w sali hotelu Herza, godz. 5.)

Wadowice. Dr. Zdzisław Jachimecki: O Fryderyku Chopinie (w sali „Czytelni urzędniczej", godz. 5).

— **Z Politechniki.** P. Antoni Tomasz Wojtasiewicz, rodem z Krakowa, złożył na wy dziale inżynierji Politechniki lwowskiej drugi egzamin rządowy.

Otwarcie delegacji.

WIEDEŃ. Dzisiaj o godzinie 9 i pół zebrała się na posiedzeniu delegacya austryacka. Na posiedzenie przybył także prezydent ministrów br. Beck. Na zaproszenie ministra spraw zagranicznych objął przewodnictwo członek Izby panów br. Chlumecky, który wezwał delegacyę do wyboru prezydyum.

W głosowaniu na prezydenta oddano 57 głosów, z których 55 padło na Fuchsa (chrześc. soc.)

Dr. Fuchs podziękował za wybór, zapewniając, że będzie szanował wolność słowa bez względu na stronnictwa i postępować będzie z całą objektywnością. Prosił on delegacyę o poparcie i życzył pomyślnego wyniku jej pracom. Wreszcie wyraził dr. Fuchs radość z powodu jubileuszu 60-letniego rządów cesarza. Prezes zakończył okrzykiem na cześć cesarza.

Wiceprezydentów wybrany został dr. Madyeski który również podziękował za wybór i przyrzekł zupełną objektywność oraz prosił o poparcie.

Odczytano zawiadomienie, że delegacye jutro w południe przyjęte będą przez cesarza w Burgu. Dalej odczytano zawiadomienie, że rząd przedłożył czerwoną księgę o reformach w Macedonii.

Wniesiono:

Pos. Dobernig wniosek w sprawie wyboru komisyi dla zmiany regulaminu delegacyi.

Pos. Wukowic interpelację w sprawie emigracyi.

Pos. Sustersic interpelacyę w sprawie naruszenia traktatu berlińskiego przez Czarnogórę.

Minister spraw zagranicznych br. Aehrenthal przedłożył wspólny budżet i trzymiesięczne prowizoryum budżetowe, oraz zawiadomił, że po załatwieniu prowizoryum budżetowego delegacye wkrótce się zbiorą na dłuższe obrady.

Z parlamentu.

WIEDEŃ. Na dzisiejszem posiedzeniu Rady państwa zgłosili pp. Primavesi, Moysa i tow. wniosek o polepszenie płac werkmistrzów, jakoteż stałych i prowizorycznych dozorców w fabrykach tytoniu.

P. Eugeniusz Lewicki zgł. wniosek o zmianę postanowień dotyczących sposobu wyboru do delegacyi.

P. Pergelt zgłosił interpelacyę w sprawie konfliktu językowego w Chebie.

Nastąpiły dalsze rozprawy nad budżetem.

WIEDEŃ. Na dzisiejszem posiedzeniu przemawiał po pos. Drtinie i Myśliwcu, pos. Adler, polemizując z oświadczeniem br. Becka przeciw wmięszaniu się w wewnętrzne sprawy Węgier i wogóle innego państwa. To co w tej Izbie mówiono, nie jest wmieszaniem się w sprawy Węgier, ale w sprawy narodów żyjących na Węgrzech. Nie chcemy sobie odebrać prawa mówienia o tych sprawach, chociaż może się to br. Aehrenthalowi nie podobać, niestety Izba nasza ma za mało wpływu na politykę zagraniczną. My jednak nigdy nie pozwolimy odebrać sobie prawa wypowiedzenia swoich uczuć także co do stosunków politycznych z zagranicą Dyktuje nam to solidarność wszystkich narodów, która panuje w życiu publicznem. Socyaliści, jako przedstawiciele uciśnionych, protestujemy nietylko przeciw zajściom na Węgrzech, ale także jak najstanowczej przeciw polityce pruskiej, zwróconej przeciw Polakom.

Dalej domagał się pos. Adler autonomii narodowej, i wyraził przypuszczenie, że byłoby także na czasie przystąpić do akcyi ugodowej między Rusinami a Polakami, gdyż uspcsobienie jest obecnie korzystnem.

Omawiając wreszcie kwestye natury społeczno-politycznej, oświadczył, się przeciw temu, aby dr. Gessmann stał na czele ministerstwa, w zakresie którego znajdą się sprawy społeczno-politycznej natury.

Del. Kramarz wniósł, aby wybrano trzy komisje: budżetową, zagraniczną i dla spraw Bośni i Hercegowiny oraz wojskową; wniosek ten przyjęto.

Pos. Dobernig uzasadniał wniosek nagły o reformę regulaminu, wskazując na to co już często poruszano, że należy, aby ministrowie austryaccy podobnie jak to ma miejsce na Węgrzech, przybywali na posiedzenia delegacyjne. Wniosek przyjęto.

Dokonano wyboru komisji.

Do Komisji wojskowej weszli między innemi Kozłowski i Dulęba; do Komisji zagranicznej i dla Bośni i Hercegowiny Wodzicki, Romańczuk. Głąbiński i Dzieduszycki: do budżetowej Kozłowski, Stapiński i X. Londzin. Do regulaminowej p. Łuszczkiewicza.

Następne posiedzenie jutro o godz. 7-mej wieczorem.

WIEDEŃ. Komisja dla spraw zagranicznych ukonstytuowała się wybierając przewodniczącym br. Chlumecky'ego i wiceprezesem hr. Dzieduszyckiego.

Telegramy.

WSPOLNY BUDZET.

WIEDEN. Przedłożony dziś delegatom wspólny budzet wykazuje w ogólnych wydatkach sumę 386.923.000 kor. Z tego przypada na minist. spraw zagran. 13.266 000, wydatki wojskowe 298.431.000, nadzwycz. wydatki wojskowe 13.378.000, na marynarkę wydatki zwyczajne 53,523.000, nadzwycz. 3.476.000 kor.

INTERPELACJE.

WIEDEN. W Izbie posłów wniósł pos. Krempa interpelację w sprawie zamiany nazwy „Saybusch“ na rzeczywistą nazwę miejscowości „Żywiec-Zabłocie;“ pos. Kunicki i tow. w sprawie przeniesień w obrębie Dyrekcji kol. państ. w Krakowie; pos. Moraczewski w sprawie szerzenia się chorób zakaźnych wśród żołnierzy z powodu braku opieki lekarskiej.

IZBA PANOW.

WIEDEN. W dalszym ciągu wczorajszego posiedzenia Izby panów przemawiali pp. Kufstein i Grabmayer.

W imieniu prezydenta ministrów, który z powodów służbowych nie mógł się zjawić, złożył oświadczenie minister skarbu dr. K o r y t o w s k i, w którem podkreślił, że z chwilą przyjęcia ugody przez Izbę panów, jako równoważny czynnik legistatowany, zakończone zostają długo wstrząśnienia gospodarczych stosunków państwowych. W tym dziesięcioletnim okresie niczego nie pozostawiono w spokoju, nawet system dualistyczny, ba, nawet siły żywotne i prawo-egzystencji tego.

Dalsi mowcy uznają wielkie zasługi około uporządkowania wzajemnych gospodarczych stosunków obu polów monarchii.

Następnie ustawy ugodowe, jako też ustawa kwotowa zostały przyjęte we wszystkich trzech czytaniach bez zmiany.

Następne posiedzenienie odbędzie się w sobotę.

WIEDEN. Minister spraw. przedłożył wczoraj w Izbie panów projekt ustawy w sprawie prawno-karnego traktowania i prawno-karnej ochrony młodzieży.

Z BANKU AUSTRO-WĘG.

WIEDEN. Na wczoraj. posiedz. Rady jen. austro-węg. banku pod przewod. guber. dra Bilińskiego, podano do wiadomości, że według zamknięć rachunk. r. b. dywidenda wynosić będzie 107 kor. podczas gdy w zeszłym roku wynosiła 90·4 kor. — XXX zwycz. roczne posiedzenie jener. zgrom. zostało zwołane na 3 lut. 1908 do Wiednia.

SANKCJA USTAWY.

WIEDEN. „Wien. Ztg.“ ogłasza sankcjonowanie przez cesarza uchwalonej przez Sejm galic. ustawy w sprawie zmiany okręgów reprezentacji pow. Pilzna i Mielca.

Z SEJMU WĘGIERSKIEGO.

BUDAPESZT. Gdy prezydent ministrów Wekerle zjawił się na posiedzeniu Sejmu węgierskiego, urządzono mu owację, w której nie wzięli udziału tylko Chorwaci. Ukończono dyskusję jeneralną nad ustawą kwotową. Głosowanie odbędzie się na wniosek Chorwatów dopiero jutro.

ZAJSCIA w SEJMIE WĘGIERSKIM.

BUDAPESZT. Podczas posiedzenia sejmu węgierskiego przyszło wczoraj do starcia między prezydentem gabinetu Wekerlem i Polonyim Dr. Wekerle wystąpił przeciw tym posłom, ktorzy wzięli sobie za zadanie oczerniania innych, Polonyi zapytał się na to, czy zwraca się to przeciw niemu. „W pierszym rzędzie do pana“ — odrzekł Wekerle. Polonyi na to nazwał postąpienie Wekerlego niehonorowym i oddalił się.

BUDAPESZT. Na skutek wczorajszego zajścia, posłał Wekerle świadków Polonyemu.

Szkoły „Macierzy“ nie zamknięte!

Warszawa. Szkoły i bibljoteki, należące do Polskiej Macierzy Szkolnej, mają być w dalszym ciągu czynne, aż do nowego rozporządzenia władzy. Komisarze policyjni otrzymaii polecenie, aby nie stawiano przeszkód dziatwie w uczęszczaniu do szkół Macierzy.

ROSJA W OBRONIE NIEMCÓW.

ŁÓDŹ. Z rozporządzenia generał-gubernatora wojennego w Łodzi zawieszono na miesiąc dziennik „Rozwój“ a drukarnię tego pisma opieczętowano. Jako powód podano artykuł wymierzeczy przeciw Niemcom, p. t. „Zukulisowe szwindle niemieckie a składki szkolne w Łodzi.

„REFORMY“ W ARMJI ROSYJSKIEJ.

PETERSBURG. Ogłoszono carski rozkaz o podwyższeniu wynagrodzenia oficerów całe, armji.

PETERSBURG. Z carskiego rozkazu z istniejących 57-iu pułków dragońskich 17 zamieniono na ułańskie. 18 na huzarskie, a reszta pozostała dragońskiemi ze zmianą numeracji.

ŚMIERĆ MINISTRA.

PETERSBURG. (Pet. aj. tel.) Minister handlu Filozofof był wczoraj w Carskiem Siole i powrócił stamtąd w najlepszem usposobieniu. Udał on się następnie z synem do teatru na przedstawienie galowe. Po rozpoczęciu przedstawienia minister nagle zaniemógł. Wyniesiono go z loży, lecz zanim jeszcze lekarz zdołał go zbadać nastąpiła śmierć skutkiem udaru sercowego.

REWOLUCYA W PERSYI.

TEBRIS. Zajścia w Teheranie znalazły tu oddźwięk. Wczoraj zamknięto wszystkie bazary. Konsulowie otrzymali od władz lokalnych wiadomość, że według nadeszłych depesz ludność zdetronizowała szacha z powodu naruszenia przez niego konstytucyi.

TEHERAN. Wczoraj podczas posiedz. parlamentu strzelano po ulicach. Lud zgromadził się i był uzbrojony. Parlament otrzymuje z kraju liczne depesze przyrzekające pomoc.

KATASTROFA KOPALNIANA.

PITTSBURG. W kopalni Darz wczoraj przed poł. nastąpił g w a ł t o w n y w y b u c h, który słyszano w dalekim okręgu, poczem z szybu buchnęły dym i płomienie. W szybie zostało z a s y p a n y c h 500 r o b o t n i k ó w, z których jak przypuszczają 300 z g i n ę ł o.

PROCES HARDEN-MOLTKE.

BERLIN. Na wczorajszej rozprawie w procesie Harden-Moltke zastępcy oskarżonego zastrzegli się przeciw kompetencyi sądu, ponieważ nowe oskarżenie wygotowane zostało przed prawnem zakończeniem sądowego postępowania. Przedwodniczący po pauzie oświadczył, że sąd przystępuje do merytorycznej rozprawy; sprawa kompetencyi będzie uzasadnioną w wyroku. Prokurator zastrzega sobie wniosek o wykluczenie jawności i wyraża przekonanie, że wszelkie przykre sprawy będą omawiane z pełnym taktem. Następnie odczytano inkryminowane artykuły.

żomleeą

BERLIN. W procesie Harden-Moltke zakończono postępowanie dowodowe, poczem rozprawę odroczono do dzisiaj.

WYBUCH DYNAMITU.

PALERMO. W składzie broni nastąpił wybuch dynamitu i prochu. Dotąd wydobyto 25 trupów i 100 rannych.

POGRZEB KRÓLA OSKARA II.

SZTOKOLM. Wczoraj w połud., odbył się w uroczysty sposób pogrzeb króla Oskara.— Cesarza austr. zastępował arcyks. Fryderyk.

NOWI KARDYNAŁOWIE.

RZYM. Wczoraj przed poł., odbył się jawny konsystorz w obecności ciała dyplomat. Ojciec św. nałożył berety nowym kardynałom. Następnie Papież odbył tajny konsystorz, na którym zamianował kilku biskupów.

Krajowa konferencja nauczycieli.

Wczoraj odbyło się ostatnie posiedzenie kraj. konferencyi nauczycielskiej. Posiedzenie popołudniowe trwało przeszło 5 godzin a uczest niczyli w niem r. dw. Dembowski, delegaci Rady szk. kraj. radca Sołtysik i Komopiński.

Zajmujący odczyt o najnowszych prądach przy nauce rysunków na kursie urządzonym przez kraj. Radę szkolną w Krakowie dla nauczycielek, wygłosił p. Rasske.

W dyskusyi żądano, by naukę rysunków w szkołach ludowych uczynić więcej zajmującą przez zaprowadzenie rysunku z natury. W tym celu uchwalono prosić Radę szkolną kraj. o utworzenie przy Akad. sztuk pięknych w Krakowie katedry dla kształcenia nauczycieli rysunków z uwzględnieniem najnowszych prądów.

Referent p. Merta omawiał sprawę nauki w szkołach m. dopełniających. Zgodzono się, że szkoły te nie dają pożądanych rezultatów. Uchwalono zatem ściśle przestrzegać przymus szkolny, tym zaś, który nie ukończyli nauki dopełniającej, nie wydawać książek robotniczych. Dalej uchwalono utworzyć po wsiach osobne kursa dla analfabetów, w podręczniku zaś dla nauki dopełniającej styl uczynić więcej przystępnym.

P. Lorenz ze Skawiny wykazywał następnie ważność kursów rolniczych dopełniających, połączonych ze szkołami ludowemi niższego typu, konferencya zaś uznała ich potrzebę orzekając, że podźwignięcie gospodarstwa nastąpić może tylko przez szkołę. Aby kursom tym zapewnić odpowiednio wyszkolone siły nauczycielskie, uchwalono zwrócić się do Rady szk. kraj. z prośbą o urządzenie w Prądniku czerwonym pod Krakowem przy studyum rolniczem, tudzież w Dublanach, półrocznego praktycznego kursu dla nauczycieli.

Dyr. Maciołowski wygłosił referat o sposobie, w jaki należy urządzić w miastach naukę dopełniającą dla dziewczat i chłopców. Uchwalono wnioski referenta: 1) W miastach, gdzie istnieją uzupełniające szkoły przemysłowe, nauka dopełniająca dla chłopców odpada: gdzie ich niema, naukę dopełniającą dla chłopców należy zastosować do potrzeb mieszkańców. 2) Dla dziewczat nauka dopełniająca ma mieć kierunek praktyczny, ma obejmować trzy kursa, a nauczycielki, na kursach tych zajęte, pobierać mają wynagrodzenie takie same, jak nauczciele w uzupełniających szkołach przemysłowych.

NADESŁANE.

Wydawca i redaktor odpowiedzialny dr. Antoni Beaupre. W drukarni „Głosu Narodu“ pod zarządem Stanisława Tomaszewskiego.